

EXTRAKT z české technické normy

Extrakt nenahrazuje samotnou technickou normu, je pouze informativním materiálem o normě.

ICS 35.240.60, 43.080.20, 45.060.01

Veřejná doprava osob – Palubní řídicí a informační systém – Část 3: Obsah zpráv pro sběrnici WORLDIFIP

ČSN P CEN
TS 13149-3

01 8233

Platí od 1.6.2008

82 stran

Úvod

Tato norma patří do souboru norem o šesti částech (EN 13149-1 až CEN TS 13149-6) definujících dva sběrníkové systémy, tj. WORLDIFIP a CAN Open, které byly přijaty v CEN pro použití ve vozidlech veřejné dopravy osob jako vozidlové sběrnice. Jmenované sběrníkové systémy jsou předurčeny k tomu, aby nahradily dnes již zastaralý sběrníkový systém IBIS, respektive jeho českou verzi IPIS, které vycházejí z doporučení VDV 458 (Verein Deutsche Verkehrsbetriebe), kterým je vybavena v současné době většina vozidel městské hromadné dopravy.

Sběrnice WORLDIFIP podle EN 13149-1 vychází z evropské normy EN 50170-3 a fyzická vrstva odpovídá normě IEC 1158-2. Obdobně jako u sběrnice CAN byla založena organizace sdružující uživatele sběrnice WORLDIFIP Worldifip International HQ se sídlem v Meudon-la-Forêt ve Francii, která se zároveň starala o propagaci, aplikace a rozšiřování informací na webových stránkách www.worldifip.org.

Největší instalace sběrnice WORLDIFIP je v podniku London Busses, ve kterém je vybaveno minimálně 7 000 autobusů, ze kterých jsou přenášeny do řídicího centra zprávy každých 30 sekund. Dále jsou zajištěny funkce popsané v této normě. Známa je rovněž instalace WORLDIFIP pro řízení metra v Nankinu (Čína) a dopravy na západě Paříže.

V České republice WORLDIFIP zatím ve vozidlech veřejné dopravy instalován není a je dosud využíván sběrníkový systém podle doporučení IPIS, který je doplňován dalšími sběrníkami, aby bylo možno splnit další požadavky. To vede k nejednotnosti řešení u jednotlivých dopravních operátorů a výrobců zařízení. Tento stav je způsoben velkou investiční náročností přechodu na nový sběrníkový systém. Dříve nebo později však bude nutno na novou sběrnici přejít, a proto by měla tato norma vstoupit ve známost nejen u výrobců, ale i u investorů jako zadavatelů tj. dopravních operátorů a místních správních orgánů.

Užití

V České republice je dosud využíván sběrníkový systém podle doporučení IPIS, který je doplňován dalšími sběrníkami, aby bylo možno splnit nové požadavky. To vede k nejednotnosti řešení u jednotlivých dopravních operátorů a výrobců zařízení. Tento stav je způsoben velkou investiční náročností přechodu na nový sběrníkový systém.

Pro investory ve veřejné dopravě osob tj. dopravní operátory a místní správní orgány tato technická ukazuje možnosti nové sběrnice pro zdokonalení vozidlového řídicího a informačního systému a automatického sledování vozidel veřejné dopravy..

Pro výrobce zařízení vozidlové výbavy tato technická rovněž ukazuje možnosti nové sběrnice pro zdokonalení vozidlového řídicího a informačního systému a automatického sledování vozidel veřejné dopravy osob a zároveň podává informace o tvorbě programového vybavení palubního počítače a další vozidlové výbavy.

Související normy

Sběrnice WORLDIFIP je definována trojicí norem, kromě této se dále EN 13149-1 obsahuje pravidla pro přenos dat a EN 13149-2 požadavky na kabeláž.

1 Předmět normy

Specifikace je prakticky manuálem pro tvorbu zpráv. Definuje profily obsluhovaných zařízení. Zařízení mohou být jak fyzická tak virtuální. Definuje obsluhovaná zařízení a jejich kódy a rozsah indexů pro jednotlivá zařízení.

3 Termíny a definice

arbitr sběrnice (*bus arbiter*) je funkce (virtuální objekt), který řídí tok dat na sběrnici a / nebo obvolává zařízení připojená na sběrnici. Funkci arbitra může vykonávat jakékoliv zařízení připojené na sběrnici, pokud to jeho programové vybavení umožňuje. V případě vozidlové sběrnice je tato funkce přidělena zpravidla palubnímu počítači (řadiči sběrnice)

palubní řídicí a informační systémy pro silniční vozidla (*road vehicle scheduling and control systems*) jedná se o technické a programové prostředky zajišťující AVMS a řízení prostředků na palubě vozidla určených zejména pro informaci cestujících a řidiče

systém pro automatické sledování vozidel (*Automatic Vehicle Monitoring System (AVMS)*) AVMS je systém palubního zařízení ve vozidle veřejné dopravy osob, komunikující s řídicím centrem rádiovými prostředky a poskytující informace o poloze a stavu vozidla a odchylkách od jízdního řádu ve významných bodech na trase jízdy vozidla. Současně umožňuje řídicímu centru usměrňovat jízdu vozidla podle dopravní situace

4 Požadavky

4.3 Kódy zařízení

Kód	Virtuální zařízení
00H	Testovací a servisní zařízení
01H	Palubní počítač
02H	Rezerva
03H	Rezerva
04H	Automat na prodej jízdenek
05H	Terminál řidiče
06H	Snímač průkazů
07H	Snímač příznaků majáků
08H	Rádiová komunikace na krátké vzdálenosti
09H	Řídicí jednotka rádiové komunikace
0AH	Rádiový modem
0BH	Vnitřní zobrazovač 1
0CH	Vnitřní zobrazovač 2
0DH	Vnitřní zobrazovač 3
0EH	Vnitřní zobrazovač 4
0FH	Čelní venkovní zobrazovač
10H	Zadní venkovní zobrazovač
11H	Boční venkovní zobrazovač
12H	GPS
13H	Znehodnocovač jízdenek
14H	Znehodnocovač jízdenek
15H	Znehodnocovač jízdenek

Kód	Virtuální zařízení
16H	Znehodnocovač jízdenek
17H	Znehodnocovač jízdenek
18H	Tiskárna jízdenek
19H	ID vozidla
1AH	Akustický hlásič
1BH	Čítač cestujících
1CH	Čítač cestujících
1DH	Čítač cestujících
1EH	Čítač cestujících
1FH	Měření zátěže
20H	NA
21H	Digitální vstup (senzory)
22H	Brána k starší sběrnici
23H	Brána k technologické sběrnici
24H	Vozidlová kamera

4.4 Módy činnosti arbitru sběrnice

V tomto článku jsou popsány módy činnosti arbitru sběrnice

Komunikaci na sběrnici řídí sběrniceový arbit, pro který jsou definovány maximální počty zařízení (0 – 255) a maximální počet priorit (0 – 15). Nulovou prioritou mají testovací a servisní zařízení.

Sběrniceový arbit umožňuje připojení až 36 zařízení. Arbitr se může řídit až 15 prioritami

4.5 Fyzická vrstva

Tento článek obsahuje odkazy na definice v normách EN 13149-1 a EN 13149-2

4.6 Modelování dat

Všeobecně

V tomto článku jsou vysvětleny termíny, které jsou dále používány v tabulkách k charakterizování jednotlivé datové jednotky.

INDEX – čtyřmístné hexadecimální číslo přiřazené službami systémového řízení pro adresaci a tato může být vztažena k adrese zařízení.

TITUL – krátký smysluplný popis.

FUNKCE – komplexnější popis užití a funkce.

NÁZEV – smysluplná zkratka titulu přímo vztažená k indexu a označená programátorem pro zjednodušení kódování.

Tabulka – Jednotky provozních údajů

Periodické	Aperiodické
Proměnné	proměnné
Zprávy - potvrzované	Zprávy - potvrzované
Zprávy - nepotvrzované	Zprávy - nepotvrzované

DATA TYPE - TPDU (Transport Process Data Units) Datové jednotky dopravního procesu by měly používat normalizované struktury a mohou být ve dvou formách: jednoduché a strukturované.

LENGTH - Micro FIP podporuje jednotky o délce 8 bytů až do délky 128 bytů.

FullFIP – podporuje datové jednotky jakékoliv délky až do 256 bajtů.

PRODUCER – zařízení generující PDU (Processing Data Units) procesní datové jednotky

CONSUMER – zařízení přijímající PDU. Kde tato funkce není zvláště definována, předpokládá se, že arbitr sběrnice a ostatní zařízení mohou přijímat tato data.

TRANSACTION TIME – je čas obrátky plus režie plus délka dat.

DYNAMIC REFRESHMENT – periodičita, ve které konkrétní aplikace obnovuje data.

BUS ARBITER MODE – některá data mohou být generována buď pro testovací mód (Test mode), nebo servisní mód (Service mode) případně pro oba módy.

APPLICATION RESPONSE – čas pro odezvu v zařízení při aplikaci na událost generovanou jiným zařízením. Např. událost zavření dveří spustí proces obměny textu na zobrazovači, který proběhne během 1 s.

4.6.2 Textové struktury

Text může být ukládán a přenášen ve dvou rozdílných formátech: prostý text nebo text ve formátu XML.

4.6.3 Prostý text

Tento formát je užíván k ukládání do paměti a přenosu textu bez specifických řídicích znaků. Používá se k řízení zobrazovačů a ukládání do paměti názvů zastávek.

4.6.4 Text formátu XML

Standard umožňuje použít text formátu XML. Obsah musí být definován uživatelem.

4.7 Adresář objektů

4.7.2 Podrobná specifikace procesních datových jednotek

V normě jsou dále ve 27 tabulkách popsány procesní datové jednotky.

Čtyři typy zpráv jsou definovány v normě.

Jako příklad bude uvedena tvorba zprávy pro zobrazovač.

Zobrazení na zobrazovači je definováno dvěma zprávami po sběrnici, z nichž prvá definuje zobrazený text a druhá formát zobrazení. Pravidla pro sestavení zpráv vyplývají z tabulek 3 – 6.

Tabulka – Zobrazení textu na zobrazovači

Index	Zpráva typu 1
Nadpis	Zobrazení textu na zobrazovači
Funkce	Text, který má být zobrazen na zobrazovači
Název	Sign_Text
Objekt PDU typu	Aperiodická zpráva
Periodičita	
Typ dat	Strukturovaná
Délka	126
Dynamické obnovení dat	Není aplikováno
Mód arbitru sběrnice	Servisní
Odezva aplikace	< 10 ms

Tabulka – Struktura zprávy 1

Význam dat					Poznámka
Oktet	Popis	Hodnota			
		Od	Do	Neplatná	
1	Typ zprávy				„A“ 41H pro text „M“ 4DH pro matici
2	Totožnost bloku	1	6		
3	Počet bloků	1	6		
4	Číslo řádku	1	3		
5 - 95	Text 1 k zobrazení				
96	Konec textu				EOT 11H
97 - 127	Text 2 k zobrazení				

Tabulka – Způsob zobrazení textu na zobrazovači

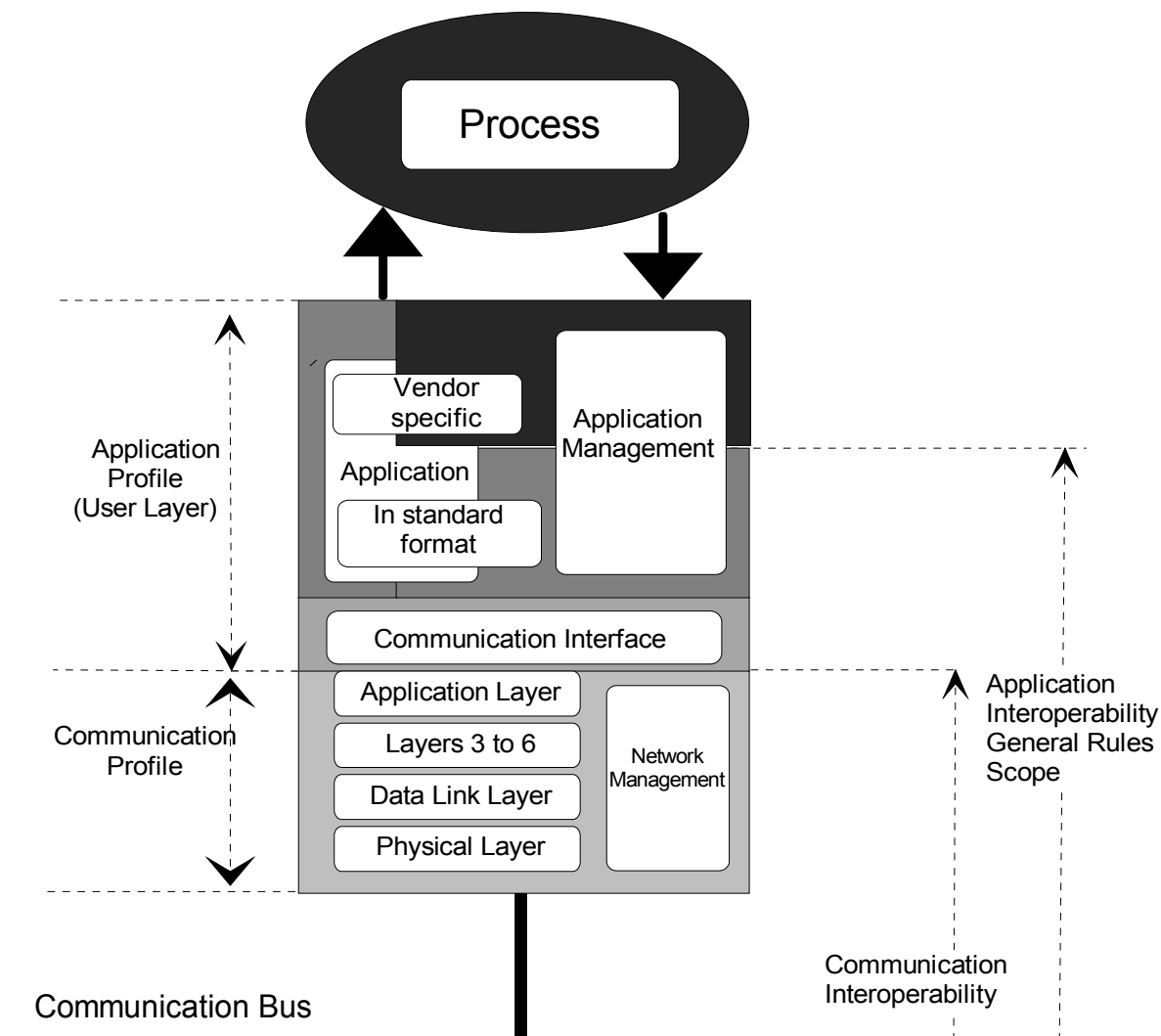
Index	Zpráva typu 2
Nadpis	Zpráva určující zobrazení textu na zobrazovači
Funkce	Informuje zobrazovač, jak zobrazit text
Název	Sign_Text_Form
Objekt PDU typu	Aperiodická zpráva
Periodicita	
Typ dat	Strukturovaná
Délka	Závislá na příkazu
Dynamické obnovení dat	Není aplikováno
Mód arbitru sběrnice	Servisní
Odezva aplikace	< 10 ms

Tabulka – Struktura zprávy 2

Význam dat					Poznámka
Oktet	Popis	Hodnota			
		Od	Do	Neplatná	
1	Typ zprávy				2
2	Počet příkazů	1	9		0 = žádný příkaz; 1 – 8 = příkazy; 9 = vymaž řádek
3	Doba trvání zobrazení (MSB)	00	FF		01 – 255 s
4	Doba trvání zobrazení (LSB)	0	F		0 = maximální doba zobrazení 22 min.
5	Rolování a blikání	1	9		
6	Jas	0	1		0 = stálé zobrazení 1 = horizontální rolování
8	Typ zobrazení	0	5		4 = rolování s přerušením 5 = blikání

Příloha A (informativní) Profily zařízení

V příloze A je podrobněji popsáno chování sběrnice v různých situacích. Jako příklad je uveden na obr. 1 programátorský model interoperabilního zařízení, připojeného na sběrnici.

Obrázek A.1 – Model interoperabilního zařízení

Vendor specific – zásobitelská specifikace; Application management – aplikační management;
Application Profile (User Layer) – aplikační profil (uživatelská vrstva); Application – aplikace;
In Standard format – ve standardním formátu; Communication Interface – komunikační rozhraní;
Communication profile – komunikační profil; Application layer – aplikační vrstva; Layers 3 až 6 –
vrstvy od 3. do 6.; Data Link Layer – linková vrstva; Physical Layer – fyzická vrstva; Network
management – správa sítě; Communication Interoperability – komunikační interoperabilita; Application
Interoperability general Rules Scope – Přehled všeobecných pravidel pro aplikační interoperabilitu;
Communication Bus – komunikační sběrnice

Příloha B (informativní)

Příklad jednoduché síťové aplikace

V příloze B je popsána tabulkovou formou zjednodušená aplikace sběrnice obsluhující pouze 8 zařízení

Příloha C (informativní)

Příklady popisu zařízení

V příloze C jsou dva příklady popisu zařízení